ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԲՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹՒԻ 3674 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՄԱՅԻՍ 1884 — Ն. Տ. 14 ՄԱՅԻՍ

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 ղրուշ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 ղրուշ
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ.
երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զեղչ տոկոսութիւն կը լինի

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՁ — ՀԱՆԱՊԱՀ ԶՕՐԵՆԱՑ — 40 ՓԱՐԱՁ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը թղթագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն թղթագիր Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա-պազար եօղունը, Շարդ Զարչըսը թիւ 37 Մաւբիսի գրասենեակը։

Ճանչու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Զապաւած նամակ, յօդուած, եւայլն եւ չեն արուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ 2 ՄԱՅԻՍ

ԽՈՒՌԾԵ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Վեհ. Սուլթանը Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան խորհրդական Պոլոր էֆէնտիին Բ. կարգի Մէճիտիէ, նոյն քաղաքապետութեան վարչական խորհրդոյ անդամ Անտոն էֆէնտիին Գ. կարգի Մէճիտիէ, Բըրեթի Ժէնէրալ Պանքային տնօրէն Պ. Պէրնար Թոլէթթին Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց։

Ն. Կ. Վեհափառութիւնը նաեւ քաղաքապետութեան Թղթակցութեան դիւանին տնօրէն Նազիմ պէյին Իւլայի Ա. աստիճան, վարչական խորհրդոյ քարտուղար Ըմզի պէյին Իւլայի Բ. աստիճան և Օսմ. կայս. Պանքային պաշտօնատարներէն Շապֆի Ռափայէլ էֆէնտիին Մալիսէի աստիճան շնորհեց։

Վեհ. Սուլթանին անձնական գանձուն վերատեսչութիւնը Մեայուն յանձնախումբ մը կազմած է, Վեհ. Սուլթանին անշարժ ստացուածքները գոհացուցիչ կերպիւ մատակարարելու պաշտօնով։

Իսթէրն Էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ Արեւելեան Ռումելիի նախորդ կուսակալ Ալէքօ փաշա շաբաթ օրը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցեր է։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն իւր բարձր գոհութիւնն յայտներ է այն եղանակին համար, որով Ալէքօ փաշա կառավարած է Արեւելեան Ռումելիի առանձնաշնորհեալ նահանգը։

Ռուսական դեսպան Պ. տը Նելիտոֆ երէկ Պրուսա ուղեւորեցաւ իւր ընտանեաց հետ։ Ն. Վսեմութիւնն շաբաթ օրը մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ և յաջորդ շաբթուն սկիզբը նորէն Պրուսա պիտի երթայ։

Մայրաքաղաքիս Սպանիական դեսպան Քօէլլօ կոմսն ի մօտոյ Մարիա պիտի երթայ Սպանիոյ երեսփ. ժողովոյ բացման ներկայ գտնուելու համար, և աշնան սկիզբը մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ։

Թայմզ լրագրոյ Կ. Պոլսոյ թղթակիցը՝ Պ. Մաքէնզի Ուալլէյս՝ նախընթաց օրը Փիլիպէ ուղեւորեցաւ։

Նիկոմիդիոյ գաւառակին անցեալ տարւոյ արմտեաց հունձքը 800,000 դրիւ եղած է, և տարւոյս սկիզբէն ի վեր տեղացող յորդ անձրեւաց շնորհիւ կը կարծուի թէ այս տարի եւս առատ պիտի լինի։

Վերին Վլասովոյի բնակիչք աղերսագիր մը մատուցին Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի, խնդրելով որ Շերքէթի-Խայրիէի չոգենաւուց երթեւեկութեան անցագինները զեղչուին։ Ն. Բարձրութիւնն, այս մշտատև գանգատանաց վերջ տալ ուզելով, առեւտրական գործոց նախարարութեան ղրկեց յիշեալ աղերսագիրն, և այս մասին պէտք եղած հրահանգները տուաւ։

Ցար տիւ Պոսֆոր կ'իմանայ թէ առեւտրական նախարարութիւնը՝ քանի մը պաշտօնատարներէ և Շիրքէթի Խայրիէի վարչական խորհրդոյ անդամներէ բաղկացեալ իսան ցանձնաժողով մը կազմեր է աղերսարկուաց գանգատները քննելու համար։ Ցանձնախումբն արդէն երկիցս գումարուեր է և Ցարի տեղեկութեանց նայելով, անդամ հաժաձայներ են անցագնոց զեղչ մ'առաջարկելու համար։ Ցանձնախումբն իւր աշխատութիւնները պիտի աւարտէ երրորդ նստի մը մէջ, որ ի մօտոյ պիտի գումարի։

Երէկ ծանուցինք թէ Սպանիական նորընտիր դեսպան Քոէլլօ կոմսն երկուշաբթի օրը Վեհ. Սուլթանին մատուցած էր իւր դեսպանական վկայագիրը։ Վսեմ. դեսպանն այս առթիւ իւր արտասանած բանախօսութեան մէջ ըսաւ թէ ինք զինք երջանիկ կը համարէր, իւր երկրատեւ փափաքանաց համեմատ՝ Կ. Պոլսոյ սպանիական դեսպանութեան կոչուելուն համար, որպէս զի Թուրքիոյ և Սպանիոյ միջեւ կեցած բարեկամական յարաբերութիւններն ամրապնդէ։ Ն. Վսեմութիւնը միանգամայն յայտարարեց թէ այն բարեկամութեան նշանները, զորս Վեհ. Սուլթանը ցոյց տուաւ Ալֆոնս թագաւորին և իւր շնորհափայլ լծակցին, մեծապէս նպաստած են երկու տերութեանց միջեւ կեցած մտերմական յարաբերութիւններն ամրապնդելու, և միանգամայն յուսաց թէ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէ իւր պաշտօնին պարտականութիւնները կատարելու համար, և վերջացուց աղաչելով Վեհ. Սուլթանն, որ իւր նախորդին ցոյց տուած համակրութիւնն իրեն եւս ցոյց տայ։

Վեհ. Սուլթանն հաճեցաւ սիրալիր խօսքերով պատասխանել, յայտարարելով թէ Սպանիական դեսպանը պիտի յաջողի ընդլայնել և ամրապնդել այն բարեկամական յարաբերութիւններն, որ կը կենան երկու տերութեանց միջեւ, եթէ հետեւի այն ընթացքին, որուն հետեւեցան իւր նախորդները՝ Պ. Պ. Վիլլա Մանթիլլա մարքիզն և Ռասքոն կոմսը։ Ցետ ունկնդրութեան, Քոէլլօ կոմսն՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան արարապետ Իպրահիմ պէյի հետ՝ պալատական կառօք դեսպանատուն վերադարձաւ։

Միջերկրական ծովու Ամերիկեան նաւատորմին ընդհանուր հրամանատար Պոլտուին ծովապետն՝ երկուշաբթի օրն իւր սպայակոյտին հետ՝ պալատական կառօք և Վեհ. Սուլթանին թիկնապահաց ուղեկցութեամբ՝ մայրաքաղաքիս տեսնելու արժանի տեղերն երթալով՝ աչքէ անցուց։ Ծովապետն այսօր պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս իւր նաւատորմն երթալու համար, որ այս պահուս Պիրէոն կը գտնուի։

Թէրճէմանի Հագիգաթ կը ծանուցանէ թէ Եվմական նախարարութիւնն՝ յատուկ պաշտօնագիր մ'ուղղելով կառավարական պաշտօնատանց՝ խնդրեր է որ գաւառական ոնտուկներուն վրայ քաշուած հէվէլներուն մէկ ցանկը պատրաստելով՝ անյապաղ եվմական պաշտօնատունը ղրկեն։ Նոյն լրագիրն ի լրոյ կը ծանուցանէ նաեւ թէ Հէվէլներու ծանուցեալ խնդրոյն վերջնական որոշում մը տալու համար, եվմական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ յանձնախումբ մը պիտի կազմուի եղեր, իւրաքանչիւր կառավարական պաշտօնատան կողմէ մէկ մէկ անդամ նշանակուելով։

Իսթէրն Էքսբրէս եւս իւր երէկի թիւով՝ յոյս կը յայտնէ թէ կայսերական կառավարութիւնն անյապաղ վերջ պիտի տայ այս խնդրոյն, արդար տնօրէնութիւն մ'ընելով։

Լա Թիւրքի լրագիրն՝ իւր երէկի թիւով՝ Օսմանլը լրագրին երկուշաբթի օրը տեղական մամլոյ նկատմամբ հրատարակած հատուածն արտատպելէ յետոյ (նոյն հատուածը մեր երկուշաբթի աւուր թուով թարգմանած էինք), կը յարէ թէ Օսմանլըյի յիշած տնօրէնութիւնն ետ առնուած է։

Ցար տիւ Պոսֆոր լրագիրը՝ լաւագոյն աղբիւրներէ քաղուած տեղեկութեանց յենլով՝ կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանին հրամայեալ նորահաստատ գրաքննութեան սենեակն ոչ միայն օտար լրագրաց թղթակիցներուն ճիշդ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ քաղաքական խնդրոց վրայ, այլ և տեղական մամլոյն եւս ուղղութիւն պիտի տայ, նորա տրամադրութեան ներքև գնելով քաղաքական և այլ տեղեկութիւններ, որպէս զի սխալ տեղեկութեանց զոհ չերթայ, և միանգամայն ցոյց պիտի տայ օտար լրագրաց այն յօդուածներն, որոց հրատարակումը կրնայ վնասակար ազդեցութիւն մ'ընել մտաց վրայ։

Անգլիական դեսպանատան խորհրդական Պ. Ուիթհէմ, որ իւր ընտանեաց հետ քանի մ'ամսէ ի վեր Լոնտրա կը գտնուէր, մայրաքաղաք վերադարձաւ։

Մեծ—Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշա և Արտաքին գործոց Նախարար Ասիմ փաշա երէկ իրիկուն ի միասին այքէ անցուցին լեզուաբանական վարժարանն, որ ՃԻՀՕՂՈՒՒԻ թաղին մէջ [illegible]։

Կը ծանուցուի թէ Ֆրանսական բազմաթիւ կեղծ ոսկիներ շրջաբերութեան հանուած են Պելճիոյ և Հոլանտայի հրապարակաց վրայ։

Թարիզ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ այս տարի արքունի բժշկական վարժարանէն 70 ի չափ ուսումնաւարտք տոքթորութեան վկայական պիտի ստանան։ Ուսումնաւարտք Հայտար փաշայի գինուորական հիւանդանոցին մէջ պիտի ընեն իրենց փորձերը։

Անգլիական դեսպան Լորտ Տրֆրին երկուշաբթի իրիկուն Բերայի դեսպանատան մէջ շքեղ ճաշ մը տուաւ ի պատիւ Միջերկրական ծովու Ամերիկեան նաւատորմին ընդհանուր հրամանատար Պոլտուին զօրավարին։ Միւս տերութեանց դեսպաններն եւս ընտանեօք ներկայ էին այս ճաշին, յորմէ յետոյ պարահանդէս մը տեղի ունեցաւ։

Մորնինկ Բոսթ հեռագիր մը հրատարակած է ծանուցանող թէ Անգլիա իւր հաւանութիւնը տուած է Պ. Կավրիէլ Քրիսթոֆիչի Արեւելեան Ռումելիի կուսակալ անուանման։

Մոնիթէօր Օրիանթալ կ'իմանայ թէ Բ. Դուռն հաւանութիւն չէ տուեր Պ. Կէրոֆի Կ. Պոլսոյ Պուլղարական գործակատար անուանման։

Պուլղարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Պալապանոֆ վերջին օրերս մայրաքաղաքս գտնուած միջոցին ստուգեր է թէ Բ. Դրան այս որոշումը վերջնական էր։ Հետեւապէս Պուլղարական կառավարութիւնն ի մօտոյ ուրիշ գործակատար մը պիտի առաջարկէ։

Կ. Պոլսոյ Պապական փոխանորդ Մոնսինեէօր Բոթէլլի նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Էտհէմ փաշայի՝ այն սիրալիր ընդունելութեան համար, զոր Ադրիանուպոլսոյ Օսմ. իշխանութիւնք ըրած էին իրեն։

Փարիզէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Հելլենական կառավարութիւնն ի մօտոյ պայմանագիր մը պիտի կնքէ Ֆրանսական ընկերութեան մը հետ՝ Պիրէոնէն մինչև Լարիսա երկաթուղւոյ մը շինութեան և շահագործման համար։ Ամբողջ գիծն 342 հազարամէթր երկայնութիւն և 41 կայարան պիտի ունենայ։ Այս նոր գծին շինութեան ամբողջ ծախքն 70 միլիոն ֆրանք հաշուած է։

Ցունաստան ամեն գոլելի ջանք կ'ընէ իւր երկրին բոլոր մասերն երկաթուղիով իրար կապելու համար։

Եթէ պէտք է հաւատք ընծայել Ռիւթերի գործակալութեան կողմէ Եւրոպական լրագրաց ուղղեալ հեռագրի մը, Բ. Դուռն չուզեր եղեր որ դեսպանախորհուրդը Լոնտրա կամ Կ. Պոլիս գումարի, այլ ի Պերլին։

Կայսերական կառավարութիւնն իւր այս դիտաւորութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեր է Պերլինի Օսմ. դեսպան Սայիտ փաշայի, բայց կ'ըսուի թէ Պիսմարք իշխանը դեռ որոշ պատասխան մը չէ տուած այս մասին։

Գարահիսարի կառավարիչը կը հեռագրէ Պրուսայի կուսակալութեան թէ յիշեալ գաւառին մէջ [illegible] բոլորովին չնչուեր են։

Արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա՝ թարգմանն Կիւլպանկեան Միքայէլ էֆէնտիի հետ՝ երէկ Միջերկրական ծովու Ամերիկեան նաւատորմին ընդհ. հրամանատար Պոլտուին ծովապետին զրահաւորն երթալով՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ։

Այս առաւօտ Շերքէթի Խայրիէի ժամ 1 1/2 ին կամուրջին մեկնող չոգենաւը Պէշիքթաշ հանդիպելէ յետոյ երբ նաւամատոյցին կը հեռանար, 25–30 տարեկան հայ երիտասարդ մը ծովն ինկաւ։ Մօտերը գտնուող նաւավարք անմիջապէս օգնութեան հասնելով՝ յաջողեցան ազատել զայն ապշեալ վիճակի մէջ, և անմիջապէս բաղնիք տարուեցաւ, ուր փոքր ինչ սթափելով՝ յայտնեց թէ Իսկիւտարցի էր և Տէր Բարթողիմէոսեան կ'անուանէր։

Փիլիպէէն եկած լուրեր կը հաղորդեն թէ Հելլենական կառավարութիւնն ի մօտոյ պայմանագիր մը պիտի կնքէ Ֆրանսական ընկերութեան մը հետ՝ Պիրէոնէն մինչև Լարիսա երկաթուղւոյ մը շինութեան և շահագործման համար։ Ամբողջ գիծն 342 հազարամէթր երկայնութիւն և 41 կայարան պիտի ունենայ։ Այս նոր գծին շինութեան ամբողջ ծախքն 70 միլիոն ֆրանք հաշուած է։

Ցունաստան ամեն գոլելի ջանք կ'ընէ իւր երկրին բոլոր մասերն երկաթուղիով իրար կապելու համար։

Եթէ պէտք է հաւատք ընծայել Ռիւթերի գործակալութեան կողմէ Եւրոպական լրագրաց ուղղեալ հեռագրի մը, Բ. Դուռն չուզեր եղեր որ դեսպանախորհուրդը Լոնտրա կամ Կ. Պոլիս գումարի, այլ ի Պերլին։

Կայսերական կառավարութիւնն իւր այս դիտաւորութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեր է Պերլինի Օսմ. դեսպան Սայիտ փաշայի, բայց կ'ըսուի թէ Պիսմարք իշխանը դեռ որոշ պատասխան մը չէ տուած այս մասին։

Գարահիսարի կառավարիչը կը հեռագրէ Պրուսայի կուսակալութեան թէ յիշեալ գաւառին մէջ [illegible] բոլորովին չնչուեր են։

Արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա՝ թարգմանն Կիւլպանկեան Միքայէլ էֆէնտիի հետ՝ երէկ Միջերկրական ծովու Ամերիկեան նաւատորմին ընդհ. հրամանատար Պոլտուին ծովապետին զրահաւորն երթալով՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ։

Այս առաւօտ Շերքէթի Խայրիէի ժամ 1 1/2 ին կամուրջէն մեկնող չոգենաւը Պէշիքթաշ հանդիպելէ յետոյ երբ նաւամատոյցէն կը հեռանար, 25–30 տարեկան հայ երիտասարդ մը ծովն ինկաւ։ Մօտերը գտնուող նաւավարք անմիջապէս օգնութեան հասնելով՝ յաջողեցան ազատել զայն ապշեալ վիճակի մէջ, և անմիջապէս բաղնիք տարուեցաւ, ուր փոքր ինչ սթափելով՝ յայտնեց թէ Իսկիւտարցի էր և Տէր Բարթողիմէոսեան կ'անուանէր։

Զրոյց տարածուած լինելով թէ մահաբեր և համաճարակ հիւանդութիւն մը ծագած էր Այտընի մօտակայ Շի'է կոչուած գիւղն, Զմիւռնիոյ առողջապահական բաժնի Տոքթ. Քամբոզանբիէթրօ՝ կուսակալին հրաւիրմամբ՝ մայիս 10ին փութացեր է հիւանդութեան ծագած տեղն երթալ և հիւանդութեան բնութիւնն ստուգել, որոյ նշանները՝ տեղական բժշկաց կողմէ տարբեր մեկնուելով՝ սրտայուզութիւն պատճառած էին ժողովրդեան։

Տոքթ. Քամբոզանբիէթրօ առաջին տեղեկագրով մը կ'ըսէ թէ, անձամբ Սերբան-Ցէրէ գիւղն երթալով, երեք հիւանդներ գտեր է, որոց մին օձիկէ և երկուքն ընդհանրական ջերմէ կը նեղուէին։ Երեքն ալ կը յարէ բժիշկը, բժշկուելու վրայ էին. բնաւ մեռնող չկայ գիւղին մէջ, որ 300 բնակիչ ունի, և երեք ամսուան մէջ հազիւ 9 հոգի մեռեր են սովորական հիւանդութեամբը։ Հետեւապէս տարուած երկիւղալի լուրերն ինքնին կը փարատին։

Վիեննայի Պրէզիլիական դեսպանը՝ որ քանի մ'օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի, երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Էֆիրչը կաղէթի խօսքին նայելով, Անգլիոյ սպայակոյտն, որ Եգիպտոսի զինուորական գործերը կը տնօրինէ, պատերազմի մը յատակագիծը կը պատրաստէ, որ պարագայից համեմատ օգոստոսի մէջ պիտի սկսի եղեր։ 6,000 անգլիական զօրք, օժանդակութեամբ հապէշական զօրաց, զորս Ցովհաննէս թագաւորը Թագուհւոյն տրամադրութեան ներքեւ պիտի դնէ եղեր, Քասալայի ճանթով ուղղակի Խարթում վրայ պիտի քալեն։

Պերլին 6 մայիս.— Նասիոնալ Ցայթուղկ լրագիրը կարծիք կը յայտնէ թէ, եթէ Դեսպանախորհուրդն Եգիպտոսի պարտուց կարգադրման օրէնքին անուղղակի կերպիւ կապուող խնդրոյ միոյն կամ միւսին վրայ եւս վիճաբանի, Գերմանական կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ, ինչպէս հարկն զգալի կը լինի, Եգիպտական նաւահանգստաց մէջ քարանթինան կանոնի տակ դնել։

Լոնտրա 7 մայիս.— Լիւբթոն Պէյի վիճակն, որ Պահր-էլ-Ղազէլի գաւառը կը գտնուի, մտահոգութիւն կը պատճառէ. վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ զինք պաշարող ապստամբաց մէջ կը գտնուին Մէհտիին յարող ցեղերէն ամենէն վայրագները։ Տէյլի Նիւզ թղթակիցն իւր լրագրին կը հաղորդէ նամակի մը թարգմանութիւնը, զոր Մէհտին Սուլթանի Միւֆթիին և իւր համախոհաց ուղղած է, և որով կը հրաւիրէ զանոնք պատերազմի պատրաստուիլ և որ և է դժուարութեան առջև չը վհատիլ։

Գահիրէ 8 մայիս.— Անգլիական սպայակոյտին մէջ զրոյց կը պտըտի թէ յունիս ամսոյն մէջ մեծ բանակ մը կորտոն զօրավարին օգնութեան պիտի երթայ. Կրահամ զօրավարին վերադարձն, որում այքան չուտ չէր սպասուեր, հասատատութիւն կուտայ այս զրոյցին։

Լոնտրա 8 մայիս.— Այս առաւօտեան Թայմզ չատ դժուարին կը գտնէ Պ. Կլատսթընի դիրքն այն պարսաւանաց առաջարկին դէմ, որոյ վիճաբանութիւնն յառաջիկայ երկուշաբթի աւուր որոշուած է։ Նախարարապետը չպիտի կրնայ ընդդիմադիր կուսակցութեան յարձակումներն յետս մղել, բայց եթէ աւելի որոշ բացատրութիւններ տալով խարթումի վիճակին և կորտոն զօրավարն ազատելու համար ձեռք առնուած միջոցներուն վրայ։ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը չը յայտնիր իւր հրահանգները խարթումի տանելու համար վստահելի սուրհանդակ մը գտնել։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Փարիզ 13 մայիս.

Դեսպանախորհրդոյ նկատմամբ Լորտ Կրանվիլի եւ Պ. Վատինկթոնի միջեւ սկսեալ բանակցութիւնք դեռ համաձայնութեան մը չյանգեցան։

Պերլին 13 մայիս.

Պուլղարիոյ Ալէքսանդր իշխանը Պիսմարք իշխանին հետ խորհրդակցեցաւ երէկ։

Ամիէնք 13 մայիս.

Թագաւորն՝ իւր ուղեկցաց հետ՝ վաղը Թեսալիային պիտի մեկնի Ամիէնք վերադառնալու համար։

Ամիէնք 13 մայիս.

Զմիւռնիայէն եկած վերջին հեռագիր մը կը հաստատէ թէ, Այտընի մօտ Շիէի գաւառակին մէջ վերջին օրերս ծագած հիւանդութիւն, որ մահոգութիւն պատճառած էր, ժանտատենդ է (Ֆէպր—)։

ԼՈՆՏՈՆԻ ԶՐՈՅՑ

Ազգ. ժողովոյ կալուածոց դիւանին ատենապետ Ղազարոսեան Քրիստոսատուր էֆէնտի՝ Թնկրեան էֆէնտիի հետ ընկերակցութեամբ՝ երէկ Ազգային Հիւանդանոց երթալով՝ աչքէ անցուց մէն մի յարկն, անձամբ ստուգելու համար Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան տեղեկագրին պարունակութիւնն, որ ասկէ առաջ Ազգ. Ժողովոյ կողմէ կալուածոց դիւանին յանձնուած էր ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

Երեսփոխանաց բաշխման ցուցակներու պատրաստութեան համար կազմեալ ցանձնախումբն՝ երէկ վերստին գումարուելով՝ 11 թաղերու երեսփոխանական ընտրութեան մասնակցող ազգայնոց մարդահամարներու քննութեամբն զբաղեցաւ, զորս Վարչութիւնն առ ինքն յղած էր։ Սակայն տեսնելով որ քանի մը թաղերու կողմէ եկած ցուցակաց մէջ ինչ ինչ օրինական թերութիւններ կան, որոշեց զանոնք Վարչութեան վերադարձնել յուղղութիւն։

Այս աւուր Ցար տիւ Պոսֆորի մէջ կը կարդանք.

«Տէրիսէն կը ծանուցուի թէ Էջմիածնայ Սինոդին Պրոկուրորը կ'աշխատի Կ. Պոլսոյ Ազգ. Ժողովոյ դէմ դրդռել Էջմիածնայ վանուց միաբանութիւն։ Օտար թելադրութեան մը ներքեւ գործելով, կը ջանայ երկպառակութիւն սերմանել երկու կուսակցութեանց միջև։ Բաց ասի, Ս. Սինոդը կը թուի թէ պատրուակի մը կ'սպասէ կաթողիկոսի ընտրութեան թուականն յետաձգելու համար, որպէս զի, կ'ըսուի, ժամանակ և միջոց տայ կուսակցութեանց միոյն՝ իւր քաղաքականութիւնն յառաջմղելու։ Վերջապէս կը հաստատեն թէ Մակար Սրբազան և իւր կուսակիցք ամեն չան ի գործ ը գնեն կաթողիկոսին ընտրութիւնը քանի մ'ամիս յետաձգել տալու համար»։

Կը ծանուցուի մեզ թէ Գուրդպէլէն գիւղի կրօնափոխութեան խնդիրը կարգադրուեր է Նիկոմիդիոյ Գեր. առաջնորդին ջանիւք։

Նորայր Բիւզանդացւոյ Ֆրանսահայ բառգրքին 159 և 160 ըդ թերթերն եւս հրատարակեցան։

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՑԱՐՄԱՑ

. . . Խմբագիր Տէր,

Կը խնդրեմ՝ հրատարակել բարեհաճիք Ձեր պատուական թերթի մէջ՝ թէ Արմաշու վանքն ուխտաւորութեան համար երթեւեկելու փափագ ունեցող բարեպաշտաց հաւատացեալք՝ վանքէն վարձեալ յատուկ պահապանի հսկողութեամբ ապահովապէս կրնան երթալ ու գալ։

Մնամ Ձեր յարգութեան ապօթարար։ Խորէն Եպիսկոպոս Հ-էէ- Աշոշ-

1884 ապրիլ 29
Ի Ս. Վանս

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագիրն երէկ ծանոյց թէ հաշտութիւն կնքուած էր ընդ մէջ Ֆրանսայի և Չինաստանի։ Անցեալ կիրակի օրն ի Շանկայի կնքեալ դաշնագրով մը, Բէքինի կառավարութիւնը կը ճանչէ Ֆրանսական թեւարկութիւնն Անամի վրայ, որոյ թագաւորն այսուհետեւ նոյն վիճակին մէջ պիտի գտնուի, յորմէ կը գտնուի Թունէզի պէյը։ Այս կոնի դաշնագիրն (1874 մայիս 15 ին կնքեալ) օտար վաճառականութեան առջև միայն երեք Անամեան նաւահանգիստ կը բանար, այն է Հայ-Ֆոնկ, Հանոյ և Քիւէն-Հոն։ Բայց նոր դաշնագրով ո՛չ միայն այս երեք նաւահանգիստներն և Թոնքինի միւս կէտերն, այլ և Քուանկ-Սիի, Քուանկ-Թունկի (Քանթոն) և Եունանի նահանգներն բաց պիտի լինին Եւրոպացւոց առջև։ Ասոր փոխարէն Չինաստան ալ պատերազմական տուգանք վճարելէ ազատ պիտի լինի։

Պ. Ժիւլ-Ֆէրրիի Նախարարութեան իմաստուն և անյողդողդ աշխարհավարութեան շնորհիւ, Ֆրանսա՝ առանց մեծ զոհողութեանց՝ այժմ տէր եղած է գաղթականական մեծ տէրութեան մը, որ թէպէտ նուազ ընդարձակ քան զՀնդ-[illegible] թիւն մ՚ունի և շատ աւելի դիւրաւ կառավարելի է։ Այս փայլուն յաջողութիւնն, որ այնքան ուրիշ յաջողութեանց ետեւէն կուգայ, կը կարծուի թէ իսպառ պիտի ամրապնդէ Ֆէրրիի Նախարարութիւնը, միանգամ ընդ միշտ կարկելով նախարարապետին հակառակորդաց բերանն, որք՝ Թոնքինի պատերազմը միլիոններ սպառող և Ֆրանսայի համար բնաւ օգուտ մը չընծայող յիմար ձեռնարկ մը ցոյց տալով՝ չէին դադրեր հանրային կարծիքը գրգռելէ։

Բեդրսպուրկի լրագիրք կէս պաշտօնապէս կը հերքեն Ռուսիոյ կողմէ Սարաքսի գաւառին գրաւման լուրը։ Սակայն Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարութիւնն այս խնդրոյ վրայ այնպիսի լռութիւն մը կը պահէ որ կրնայ նշանակութիւն ունենալ։ Անգլիական մամուլը դիւրահասկնալի սրտայուզութեան մը ենթարկուած է, վասն զի գրաւեալ նոր երկիրն, զոր հեռագիրն համառօտիւ ծանոյց մեզ, իրապէս Պուլքի երկիրն է, որ Մերվի երկրէն շատ աւելի կարեւոր և բազմամարդ է։ Հերաթի բարեբեր հովիտը մտնելու մեծ դիւրութիւն կ՚ընծայէ և միակ անցանելի ճանբան կը կազմէ, որով կարելի է Պարսկաստանի կամ՝ Փոքր—Ասիոյ մօտեցընել զՀնդկաստան։ Անգլիական Լէնթ Ռոոբ անուն հանդէսն կը յիշեցնէ թէ Հնդկաստանի բոլոր աշխարհակալները՝ Նաբուգոդոնոսոր, Մեծն—Աղէքսանդր, Ճէնկիզ Խան, Նատիր Շահ Լայն, այս ճանբէն արշաւած են ի Հնդկաստան։ Երբ Ռուսք Հէրաթ հասնին, իրենց յառաջապահներն՝ անգլիացի յառաջապահաց հետ զարնուելու շատ մօտ պիտի գտնուին, և արդարեւ 1837 ին և 1855 ին Ռուսիոյ թելադրութեամբ Պարսկաստանի կողմէ այս քաղաքին գրաւումն՝ Անգլիոյ բռնած անվեհեր ընթացքովն միայն արգիլուեցաւ, որ մինչեւ իսկ պատերազմի պիտի բռնուեր Պարսկաստանի հետ, եթէ սա չփութար լքանել արդէն գրաւած դիրքերը։ «Եթէ Ռուսիա գրաւէ զՀերաթ, կ՚ըսէ վերոյիշեալ հանդէսը, մեք Անգլիացիքս այնպիսի մարդու մը դիրքին մէջ պիտի գտնուինք, որ չկրնար իւր սեփական տունը մըտնել, որովհետեւ դուռն ուժգնապէս գոցած են իւր վրայ։»

Անգլիոյ երեսփոխանաց ժողովն իւր մայիս 7 ի նստին մէջ, 127 ի դէմ 278 ձայնիւ ընդունեց Պ. Պրոտբրոթի մէկ առաջարկն, որ այրի մարդու մ՚և քենոյն (կնոջ քոյրը) միջև ամուսնութիւնն արտօնել կը պահանջէր։ Նմանօրինակ առաջարկներ թէև արդէն քանիցս քուէարկուած էին Երեսփ. ժողովէն, բայց միշտ Լորտերու ժողովին ընդդիմութեան հանդիպած էին։ Վերջին նստաշրջանին մէջ փորձ մ՚եղաւ անգլիական օրինաց մէջ այնպիսի տրամադրութիւն մուծանելու, որ քեռայրին և քենոյն միջև ամուսնութիւնն արտօնէր, բայց այս փորձ ի դերեւ ելաւ Լորտերու ժողովին կրօնական նախապաշարմանց առջև, թէպէտ արքայական գերդաստանին իշխանազունք իրենց ձայներով ուժ տուած էին այս առաջարկին։

Աւստրիոյ Ընկերվարականք Պուտապէշթի մէջ յայտարարութիւն մը տպել տուին, զոր այս քաղաքին ոստիկանութիւնը գրաւեց, թէպէտ Վիէննայի մէջ թոյլ տրուած էր անոր հրատարակման։ Ցիշեալ յայտարարութեան հեղինակները կը հաստատեն թէ, Ընկերվարականութիւնն անյողդողդ կերպիւ կը զարգանայ, և կը յորդորեն իրենց քաղաքական հաւատակիցներն՝ հրաժարիլ ամեն ծածուկ յուզումէ և հրապարակաւ պաշտպանել Ընկերվարական կուսակցութեան բաղձացած բարեկարգումներն դատն, որ է աշխատութեան ժամուց նուազումն և տիեզերական քուէարկութիւն։ Յայտարարութիւնը կ՚ըսէ թէ Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ տնտեսական տագնապ մը մօտալուտ է, որ վերջ պիտի տայ եւրոպական գաղթականութեան։

Պիզմարք իշխանը մեծ դժուարութեամբ ձեռք բերաւ այն յաջողութիւնն, որում սրտագին կը բաղձար, այն է ընկերվարականաց դէմ դրուած օրէնքներուն երկարաձգումը քուէարկել տուաւ երեսփոխական ժողովով։ Այս ծրագիր 157ի դէմ 189 ձայնիւ ընդունուեցաւ։ Այս նշանաւոր փոքրամասնութիւն՝ Բոլոնիացիներէ, Ընկերվարականներէ, Նորակամ ազատական կուսակցութեան անդամներէն և 20ի չափ կաթոլիկ երեսփոխաններէ բաղկացեալ է։ Կղերական կուսակցութեան մեծ մասն՝ 80 երեսփոխան, Պ. Վինտհորսթի նշանաբանին անսալով՝ ի նպաստ կառավարութեան քուէարկեցին։ Երեսփ. ժողովը լուծելու սպառնալիքն, զոր նախընթաց նստի մը մէջ Պիզմարք իշխանը բացորոշապէս ըրաւ, իւր ազդեցութիւնն ունեցաւ երեսփոխանաց ոմանց վերջնական որոշման վրայ։

Բրոբականտայի ստացուածոց վաճառման նկատմամբ Հռովմայ Պապին և Իտալական կառավարութեան միջև ծագած վէճն աւելի քան երբեք հեռի է կարգադրուելէ։

Հռովմի Մօնիթէօր լրագիրը կ՚ըսէ թէ, Պապական փոխանորդ Եաքոպինի կարտինալն՝ այս խնդրոյ վրայ մայիս 8ին երկրորդ ծանուցագիր մը ղրկեր է Պապական նուիրակաց։ Վատիկան կը պնդէ թէ Ս. Աթոռոյ իրաւունքները բռնաբարուած են, բռնաբարում, որ բովանդակ աշխարհի կաթոլիկ եպիսկոպոսութեանց բողոքներովն հաստատուած է։ Մանուցագիրը կը մերժէ այն ամեն կարգադրութիւն, որ կրնայ ենթադրել թէ Բրոբականտայի արժանապատուութեան և շահուց։ Եաքոպինի կարդինալը վերջապէս կը յայտարարէ թէ, Բրոբականտա չկրնար ընդունիլ Պ. Մանչինիի տեսութիւնները, զորս երեսփոխանական ժողովոյ մէջ բացատրեց վերջին օրերս։ Քանատայի բոլոր կաթոլիկ եպիսկոպոսները Վիկթորիա թագուհւոյն բողոքագիր մ՚ուղղած են ընդդէմ վաճառման Բրոբականտայի ստացուածոց։ Յայտնի թէ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն ալ բացորոշապէս բողոքած է մինչեալ ստացուածոց այն մասին վաճառման դէմ, որ Ամերիկացւոյ կողմէ նուիրուած է։

Նորա Տայչէ Ալկէմայնէ Յայթունկ՝ Նաստօնալ Յայթունկի մէկ յօդուածին վրայ խօսելով, որ յոյժ հաւանական ցոյց կուտար Ռուսիոյ կայսեր այցելութիւնն ի Պէրլին, կ՚ըսէ թէ բնաւ նշան մը չկայ որ կարենայ ենթադրել տալ թէ, Զարը Գերմանիոյ հողին վրայ Վիլհէլմ կայսեր այցելութիւն տալու դիտաւորութիւն ունի, մանաւանդ որ Գերմանիոյ կայսեր ի Ռուսիա ըրած այցելութիւնը փոխարինուած է Զարին այցելութեամբն ի Տանձիկ։

Սուտ լուրերը, կը յարէ Պէրլինի թերթն, ուրիշ կերպիւ չեն կըներ բացատրուիլ, բայց միայն այնպիսի մեկնութեամբ, որք անցեալ տարի տրուեցան Ալէքսանդր կայսեր ի Բոբէնհակ ներկայութեան, այսինքն Պորսայի խաղերով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

—o—

ՀԱՆԴԷՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԱՑԻ

Նոյն օրը Ս. Յարութեան դուռը բանալու իրաւունքը մերն ըլլալով՝ ժամ 2 ին Ալագ Թարգմանն դնաց ի տաճարն Ս. Յարութիւն առաջնորդութեամբ պահակաց. արդէն զօրաց բազմութեան հետ ի միասին այլեւայլ ազգաց ուխտաւորք անհամբեր կ՚սպասէին դրան առջև. վերջապէս դուռը բացուելով նախ և. յառաջ զօրքերը. ներս մտան և Ս. Գերեզմանի բոլորտիքը շարուեցան. յետոյ իւրաքանչիւր ազգ, Հայ, Յոյն, Ռուս, Ղպտի, Ասորի և Հապէշ տաճարը մանելով՝ իրենց սեպհական տեղերը կանխեցան հանդիսատես լինելու համար սոյն փառաւոր հանդիսին. հետզհետէ ժողովրդեան բազմութիւնը շատնալով, ճանբաներն և եթէ բաց մնացեր էին զօրաց շնորհիւ, որք ըստ սովորութեան ամեն տարի կուգան՝ հանդիսին կարգապահութեանը հսկելու համար։

Երբ Լուսաւորչայի ժամանակը մօտեցաւ, նախ Յոյները թափոր դարձան Ս. Գերեզմանի շուրջն երեք անդամ, և յետ այնորիկ Յունաց Ս. Պատրիարքն և մեր Վանքէն ծայրագոյն վարդապետ մը Ս. Գերեզման մտան Լուսաւորչայի հանդէսը կատարելու և Տեառն մերոյ շնորհքն հաւատացեալոց բաշխելու համար։

Երբ Լուսաւորչայի լոյսը Գերեզմանէն դուրս ելաւ, իսկոյն զանգակներն սկսան հնչել և դղրդեցին եկեղեցին և յոքնախուռն բազմութիւն ժողովրդեան սկսաւ տատանիլ իբրեւ զնաւ ալեկոծ. արդէն բոլոր ուխտաւորք ունէին ի ձեռին պատրաստ մոմեր, զորս շուտ մը վառելով, եկեղեցին սկսաւ փայլիլ հանդոյն լուսապայծառ և բոցաճաճանչ հաստատեղութեանց. ոմանք կը գոչէին բաւէ մարեցէք, իսկ այլք կը գոչէին լաւէ քալեցէք, Յունաց և Ռուսաց ուխտաւորք՝ առանց մոմերը մարելու՝ Ս. Յարութիւն տաճարէն դուրս ելան և իրենց սեպհական վանքերը դնացին. ոմանք ալ իրենց սենեակները դիմեցին նոյն մոմերով պատկերաց առջեւ կախուած կանթեղները վառելու համար։ Բայց մեր ուխտաւորք հնազանդելով սոյն հանդիսին կարգապահութեանը հսկող վարդապետաց, իրենց մոմերը մարեցին և իւրաքանչիւրը ոք հանդարտ իւր տեղը կենալով սպասեցին մեր թափորին. յայնժամ մեր լուսարարք կանդեղներն և մոմերը վառելով՝ մեր թափորն սկսաւ դառնալ Ս. Գերեզմանին բոլորտիքը. Ղպտիներ և Ասորիներ եւս մեզի հպատակ լինելով մեր թափորին ետեւէն կուգար իրենց թափորն, ըստ որում նոքա առանձին թափոր դառնալու իրաւունք չունին Ս. Յարութեան մէջ. մեր թափորը երիցս դառնալով Ս. Գերեզմանին շուրջն և վերջացաւ հանդէսն ամենայն հանդարտութեամբ։

Այս տարի 1000 ի չափ ուխտաւորք եկան, սակայն մեծ մասն աղքատ են, իսկ Ռուսաց ուխտաւորք 5000 ի կը հասնին, և անոնց մէջ կայ ծեր կին մը, որ թէ և 120 տարեկանն անցած է, սակայն աչքը կը տեսնէ, ականջը կը լսէ և հետի կը քալէ իբրեւ առոյգ և կայտառ երիտասարդուհի։

Անձրեւներն առատօրէն կը տեղան. յուսալից ենք թէ այս տարի հունձքերն ալ արդիւնաւէտ կը լինին։ Պ. Վ. Պ.

ՄԱՀ

Ց. Մ. Ա. ՏԻՒՄԱՑԻ

—=—

Ցառաջ քան 10—15 տարիներ ազգային լրագրաց մէջ գիտական յօդուածք դուն ուրեք կ՚երեւային, և եթէ երեւային իսկ ընթերցողաց ամենամեծ մասէն աննկատ կ՚անցնէին կամ թերեւս գանգատանաց իսկ տեղի տային իբր անհասկանալի յօդուածներ։ Սակայն շնորհիւ յառաջդիմութեան, ժամանակները փոխուած են այժմ, և եթէ լոկ գիտական թերթ մը ապրեցնելու չափ գիտուններ և գիտութեան սիրահարներ արտադրած չէ տակաւին Հայ ընկերութիւնը՝ գոնէ գիտութիւնը պէտք մը, հաճոյք մը դառնալ սկսած է նաև մեր մէջ։ Միայն Մասիսի մէջ հրատարակեալ գիտական յօդուածք բաւական ապացոյց են ըսածիս։

Քանի որ գիտութեան շաւիղին մէջ մտած ենք նաև մենք՝ հարկ անհրաժեշտ է որ ճանչնանք աշխարհի այդ հզօրագոյն բանակին զօրապետները. մանաւանդ երբ նոքա կը հեռանան աշխարհի տեսարանէն օրինակելի կենաց լուսափայլ հետք մը ձգելով իրենց ետեւէն։ Այդ զօրապետներէն մին էր Ց. Մ. Ա. Տիւմա, որ անցեալ ամսոյ 30 ին կնքեց իւր տարօր և փառօր լի կեանքը։ Բաց ի հաղուագիւտ հանճարէն, Տիւմայի կեանքը օրինակելի շատ կողմեր ունենալուն համար արժան համարեցի Ֆրանսերէն «Լ՚Ինթիւ» հանդէսէն թարգմանելով նուիրել զայն Հայ ուսանողաց ի տարբերութեան։

Մեր արդի ընկերութեան իբր օրինակ ծառայելիք մասերը սառբագծած եմ ընթերցողաց ուշադրութիւնն հրաւիրելու համար։

«Ց. Մ. Ա. Տիւմայի մահն ազգային սուգ մ՚է. երկիրը կը կորուսանէ իւր ամենամեծ գիտուններէն, իւր ամենապտղաբեր նկարագիրներէն մին. և Ֆրանսական տարբերաբանութեան փառքերէն մին կը մարի անոր մահուամբ, որ Լավուազիէի յաջորդը կոչուած էր իրաւամբ։

«Ժան—Պատիստ—Անտրէ (Յովհաննէս—Մկրտիչ—Անտրէ) Տիւմա ծնած է կար նահանգին մէջ այս դարուն սկիզբն 1800 յունիս 2/14 ին։

«Ալէ քաղաքը, յորում լոյս տեսաւ, այն ատեն միայն քանի մը հազար բնակիչ ունէր, բայց փոքրիկ քաղաքն ունէր վարժարան մը, ուր պատանին Տիւմա առաւ իւր առաջին ուսմունքն. բաց ասի, ամեն տեսակ բաներով հարուստ այդ փոքրիկ քաղաքն ամենայարմար միջավայր մ՚էր վաղահաս իմացականութեան մը յառաջդիմութեան օգնելու։ Մօտերը գտնուած հնութեան հետքերը շատ յարմար էին դպրոցականին մտքին մէջ գրգռելու անցելոյն ուսմանց ճաշակը։ Ճարտարարուեստական շահագործութիւններն, որոնցմով գաւառը լի է, հանքածուխ, կրաքար, երկաթահանք, նորա միջոցը ներկային վրայ յառել կուտային և նմա կը ներշնչէին գիտնալու և գիտութիւնը մշակելու գաղտնի փափաքը։ Վերջապէս այլազան մշակութեան մը հազար ու մէկ տեսարաններն՝ որք ամեն ամիս իրարու կը յաջորդէին իւր շուրջը, կը գրգռէին իւր միշտ արթուն ուշադրութիւնը։ Մանուկը գիտէր նայիլ, բնազդմամբ ունէր գիտողութեան գաղտնիքը, ուստի և մեծապէս կ՚օգտէր բնութեան և գիտութեան հետաքրքրական առարկայներէն։

«Զորեքտասանամեայ ապագայ տարբերաբանը արդէն հաստատուն դասական կրթութիւն մ՚առած էր, որուն վրայ կրցեր էր յաւելուլ իւր կողմանէ զանազան ծանօթութիւններ բնական գիտութեանց մէջ։ Գործունեայ, զօրեղ, լի աշխուժիւ՝ խուզարկութեան և արկածալից ճանապարհորդութիւններ կ՚երազէր, որոշեց նաւագն ըլլալ և սկսաւ պատրաստել իւր քննութիւններն, երբ 1814–15 ի սոսկալի դէպքերը ըրին նպաստեցին իւր ընտանիքն իրեն ընտրելու ասպարէզ մը որ նուազ զոհողութիւն պահանջէր։

«Տիւմա սկսաւ իւր այլերտութիւնն Ալէցի դեղագործի մը քով, բայց ընդհուպ կրօնական և քաղաքական բաժանմունք խռովեցին երկիրը, արիւնը հոսեց. երիտասարդը մեկնեցաւ իւր ծննդավայրէն՝ իւր ուսմունքը Ճինէվրայի մէջ շարունակելու համար։

«1817 ի դարնան առէն ըսաւ իւր ընտանեաց։ Հետիոտն մեկնեցաւ, պարկը կռնակն և երկաթէ ծայրով գաւազանը ձեռքը, խնարհ զինուոր աշխատութեան և գիտութեան բանակին, զոր իւր ճակատագիրն պիտի առաջնորդէր ամենայն բարգաւաճ, այն է ընկերվարականաց դէմ դրուած օրէնքներուն երկարաձգումը քուէարկել տուաւ երեսփոխական ժողովով։ Այս ծրագիր 157ի դէմ 189 ձայնիւ ընդունուեցաւ։ Այս նշանաւոր փոքրամասնութիւն՝ Բոլոնիացիներէ, Ընկերվարականներէ, Նորակամ ազատական կուսակցութեան անդամներէն և 20ի չափ կաթոլիկ երեսփոխաններէ բաղկացեալ է։ Կղերական կուսակցութեան մեծ մասն՝ 80 երեսփոխան, Պ. Վինտհորսթի նշանաբանին անսալով՝ ի նպաստ կառավարութեան քուէարկեցին։ Երեսփ. ժողովը լուծելու սպառնալիքն, զոր նախընթաց նստի մը մէջ Պիզմարք իշխանը բացորոշապէս ըրաւ, իւր ազդեցութիւնն ունեցաւ երեսփոխանաց ոմանց վերջնական որոշման վրայ։

Բրոբականտայի ստացուածոց վաճառման նկատմամբ Հռովմայ Պապին և Իտալական կառավարութեան միջև ծագած վէճն աւելի քան երբեք հեռի է կարգադրուելէ։

Հռովմի Մօնիթէօր լրագիրը կ՚ըսէ թէ, Պապական փոխանորդ Եաքոպինի կարտինալն՝ այս խնդրոյ վրայ մայիս 8ին երկրորդ ծանուցագիր մը ղրկեր է Պապական նուիրակաց։ Վատիկան կը պնդէ թէ Ս. Աթոռոյ իրաւունքները բռնաբարուած են, բռնաբարում, որ բովանդակ աշխարհի կաթոլիկ եպիսկոպոսութեանց բողոքներովն հաստատուած է։ Մանուցագիրը կը մերժէ այն ամեն կարգադրութիւն, որ կրնայ վնասել Բրոբականտայի արժանապատուութեան և շահուց։ Եաքոպինի կարդինալը վերջապէս կը յայտարարէ թէ, Բրոբականտա չկրնար ընդունիլ Պ. Մանչինիի տեսութիւնները, զորս երեսփոխանական ժողովոյ մէջ բացատրեց վերջին օրերս։ Քանատայի բոլոր կաթոլիկ եպիսկոպոսները Վիկթորիա թագուհւոյն բողոքագիր մ՚ուղղած են ընդդէմ վաճառման Բրոբականտայի ստացուածոց։ Յայտնի թէ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն ալ բացորոշապէս բողոքած է մինչեալ ստացուածոց այն մասին վաճառման դէմ, որ Ամերիկացւոյ կողմէ նուիրուած է։

Նորա Տայչէ Ալկէմայնէ Յայթունկ՝ Նաստօնալ Յայթունկի մէկ յօդուածին վրայ խօսելով, որ յոյժ հաւանական ցոյց կուտար Ռուսիոյ կայսեր այցելութիւնն ի Պէրլին, կ՚ըսէ թէ բնաւ նշան մը չկայ որ կարենայ ենթադրել տալ թէ, Զարը Գերմանիոյ հողին վրայ Վիլհէլմ կայսեր այցելութիւն տալու դիտաւորութիւն ունի, մանաւանդ որ Գերմանիոյ կայսեր ի Ռուսիա ըրած այցելութիւնը փոխարինուած է Զարին այցելութեամբն ի Տանձիկ։

Սուտ լուրերը, կը յարէ Պէրլինի թերթն, ուրիշ կերպիւ չեն կըներ բացատրուիլ, բայց միայն այնպիսի մեկնութեամբ, որք անցեալ տարի տրուեցան Ալէքսանդր կայսեր ի Բոբէնհակ ներկայութեան, այսինքն Պորսայի խաղերով։

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(142)

ԷՔԹՈՐ ՄԱԼՈՑ

—o—

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

—=—

ՄԱՄՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

21.

ՍԻՑՆ ԼԱՍՏԱՆԱՒԻՐ

— Դուք Ռէմիոն էք, հարցուց ինձ։

— Այո։

— Երբոր Սիւռիոյ խեղդուեցաւ . . .

— Խեղդուեցա՞։

— Զրվէժին մէջ։ Ա՛հ, չէիք գիտեր թէ Սիւռիոյ ջուրին մէջ ինկաւ և նաւակի մը տակն երթալով բեւեռի մը կառչեցաւ. այս արհեստին վախճանն այս է շատ անգամ։ Այս աղետալի դէպքին վրայ, քանթէրին նեղութեան մէջ ինկաւ, թէեւ ճարտար կին մ՚էր։ Բայց ի՞նչ ընէր խեղճն, երբոր ստակ չկար, չէր կրնար իսկոյն ստեղծել։ Առաջարկուեցաւ իրեն որ Եգիպտոս երթայ՝ իւր կաթով մեծցած տիկնոջ մը զաւակները մեծցնելու։ Բայց իւրեղբօրը փոքրիկ աղջիկը՝ Լիզ՝ արգելք էր իրեն։ Երբոր կը մտածէր թէ ի՞նչ պիտի ընէր, և ահա իրիկուն մը Անգլիացի տիկին մը հասաւ հոս, որ իւր հիւանդ որդին կը պտրցներ լաստանաւով։ Խօսք եղաւ. և Անգլիացի տիկինն, տղայ մը փնտռելով իւր որդւոյն հետ խաղալու համար, որ մինակ լինելով կը ձանձրանար նաւուն մէջ, Լիզն իւր քովն առնուլ ուզեց, խոստանալով խնամարկել և բժշկել տալ զայն, վերջապէս ապահովել անոր ապագայն։ Բարի տիկին մ՚էր, առատաձեռն և ազքատասէր։ Քանթէրին ընդունեց այս առաջարկն, և Լիզ Անգլիացի տիկնոջ նաւը մտաւ, Քանթէրին ալ Եգիպտոս գնաց։ Այժմ իմ այրս անցած է Սիւռիոյի տեղ. Լիզ, որ չը կրնար խօսիլ, թէեւ բժիշկները կ՚ըսեն թէ օր մ՚անշուշտ պիտի բացուի լեզուն, մեկնելէն առաջ խնդրեց իւր հօրաքրոջմէն որ հասկցնէ ինձ թէ այս ամենը պէտք է պատմեմ ձեզ, երբոր զինքը տեսնելու գաք։ Եւ ահա պատմեցի։

Այն աստիճան ապշած էի, որ չկրցի խօսք մը գտնել. բայց Մաթիա ինքզինք չկորսնցուց ինձ պէս։

— Ո՞ւր կ՚երթար այդ Անգլիացի տիկին, հարցուց։

— Ֆրանսայի հարաւակողմը կամ Զուիցերիա. Լիզ նամակ պիտի ղրկէր ինձ, որպէս զի իւր հասցէն տայի ձեզ, բայց չստացայ։

22.

ԳԵՂԵՑԻԿ ԽԱՆՁԱՐՈՒՐՆԵՐԸ ՃՇՄԱՐԻՏ ԽՕՍԵՑԱՆ

Որովհետեւ ես ապշած մնացեր էի, Մաթիա կատարեց ինչ որ ես չէի մտածեր։

— Շնորհակալ ենք ձեզնէ, տիկին, ըսաւ։

Եւ մեղմով մը ղիս հրելով՝ դուրս հանեց խոհարանէն։

— Օ՜ն, քալենք, ըսաւ։ Այժմ ոչ միայն Տիկին Միլիկանի և Արթիւրի ետեւէն պարտինք հասնիլ, այլ և Լիզի։ Ո՞ւրչափ ապէկ հանդիպեցաւ այս։ Ժամանակ պիտի կորսնցնէինք Տրէօզիի մէջ. իսկ այժմ կրնանք մեր ճանբան շարունակել. ասոր կ՚ըսեն բարեբաղդութիւն։ Բաւական դժբաղդութիւններ ունեցանք, այժմ ալ յաջողութեան կը հանդիպինք. հովը փոխուեցաւ։

Եւ մեր ընթացքը շարունակեցինք Սէնի ետեւէն, առանց ժամանակ կորուսանելու, և միայն ննջելու և քանի մը սու վաստկելու համար պէտք եղածին չափ ժամանակ կանգ առնելով։

Երբոր Տըսիզ հասանք, ուր Նիվերնէի ջրանցը Լուառ գետին կը կցի, Սէնի վրայ տեղեկութիւն հարցուցինք. ըսին մեզ թէ միւս ջրանցը մտած էր, ուստի մեք ալ այն ջրանցին եզրը բռնելով մինչեւ Տիժուան գնացինք. հոն ալ միջին ջրանցը բռնեցինք մինչեւ Շալոն։

Քարտիսիս նայելով, եթէ Շալոնէն ուղղակի Մաքոն երթայինք, երկար պտոյտներ և քանի մ՚աւուր ճանբայ պիտի չհէջինք. բայց չհամարձակեցանք ընել մտածելով որ Սէնի կրնար ճանբան տեղ մը կանգ առնուլ և մեք զայն կ՚անցնէինք. հետեւաբար հարկ կը լինէր ետ դառնալ և ժամանակ շահելու տեղ կորսընցնել։

Ուստի Սոն գետը բռնելով՝ Շալոնէն Լիոն իջանք։ Հոն արդարեւ ծանր դժուարութիւն մ՚եղաւ մեր դէմ. Սէն լաստանաւը Ռոն գետն ի վա՞ր իջած էր թէ վեր եկած էր. այսինքն Տիկին Միլիկան Զուիցերիա՞ գնացած էր թէ Ֆրանսայի հարաւակողմը։

Ռոն և Սոն գետերուն վրայ երթեւեկող բազմաթիւ նաւերուն մէջէն Սէն կրնար անցած լինիլ առանց նըշմարուելու. գետափանց վրայ ապրող նաւավարներուն, նաւաստիներուն և այլ մարդոց հարցնելով ստուգեցինք վերջապէս թէ Տիկին Միլիկան Զուիցերիա գնացեր էր. ուստի Ռոնի ընթացքը բռնեցինք։

— Զուիցերիայէն իտալիա շատ մօտ է, ըսաւ Մաթիա. ահա նոր բարեբաղդութիւն մ՚ալ. եթէ Տիկին Միլիկանի ետեւէն երթալով Լուքա հասնինք, ո՞րչափ ուրախ կը լինի Քրիսթինա քոյրս։

Խնդմ Մաթիա. իմ սիրելիներս գտնելու համար կ՚օգներ ինձ, և ես բնաւ ջանք չէի ըներ որ նա ալ իւր փոքրիկ քոյրը տեսնէր։

Լիոնէն անդին ճանբայ չահիլ սկսանք Սէնի վրայ, վասն զի Ռոնի հոսանքը բուռն լինելով Սէնի պէս դիւրութեամբ վեր ելնել կարելի չէր։ Երբոր Քիւլոզ հասանք, Սէն վեց շաբաթ միայն առաջնութիւն ունէր մեր վրայ. սակայն քարտէսս զննելով, չէի յուսար որ Զուիցերիա ժամանելէ առաջ կարենայինք հասնիլ անոր ետեւէն. վասն զի չէի գիտեր թէ Ռոն գետը նաւարկելի չէ մինչեւ Ճինէվրայի լիճը, և կը կարծէինք թէ Գերեզմանին բոլորտիքը. Ղպտիներ և Ասորիներ եւս մեզի հպատակ լինելով մեր թափորին ետեւէն կուգար իրենց թափորն, ըստ որում նոքա առանձին թափոր դառնալու իրաւունք չունին Ս. Յարութեան մէջ. մեր թափորը երիցս դառնալով Ս. Գերեզմանին շուրջն և վերջացաւ հանդէսն ամենայն հանդարտութեամբ։

Այս տարի 1000 ի չափ ուխտաւորք եկան, սակայն մեծ մասն աղքատ են, իսկ Ռուսաց ուխտաւորք 5000 ի կը հասնին, և անոնց մէջ կայ ծեր կին մը, որ թէ և 120 տարեկանն անցած է, սակայն աչքը կը տեսնէ, ականջը կը լսէ և հետի կը քալէ իբրեւ առոյգ և կայտառ երիտասարդուհի։

Անձրեւներն առատօրէն կը տեղան. յուսալից ենք թէ այս տարի հունձքերն ալ արդիւնաւէտ կը լինին։ Պ. Վ. Պ.

ՄԱՀ

Ց. Մ. Ա. ՏԻՒՄԱՑԻ

—=—

Ցառաջ քան 10—15 տարիներ ազգային լրագրաց մէջ գիտական յօդուածք դուն ուրեք կ՚երեւային, և եթէ երեւային իսկ ընթերցողաց ամենամեծ մասէն աննկատ կ՚անցնէին կամ թերեւս գանգատանաց իսկ տեղի տային իբր անհասկանալի յօդուածներ։ Սակայն շնորհիւ յառաջդիմութեան, ժամանակները փոխուած են այժմ, և եթէ լոկ գիտական թերթ մը ապրեցնելու չափ գիտուններ և գիտութեան սիրահարներ արտադրած չէ տակաւին Հայ ընկերութիւնը՝ գոնէ գիտութիւնը պէտք մը, հաճոյք մը դառնալ սկսած է նաև մեր մէջ։ Միայն Մասիսի մէջ հրատարակեալ գիտական յօդուածք բաւական ապացոյց են ըսածիս։

Քանի որ գիտութեան շաւիղին մէջ մտած ենք նաև մենք՝ հարկ անհրաժեշտ է որ ճանչնանք աշխարհի այդ հզօրագոյն բանակին զօրապետները. մանաւանդ երբ նոքա կը հեռանան աշխարհի տեսարանէն օրինակելի կենաց լուսափայլ հետք մը ձգելով իրենց ետեւէն։ Այդ զօրապետներէն մին էր Ց. Մ. Ա. Տիւմա, որ անցեալ ամսոյ 30 ին կնքեց իւր տարօր և փառօր լի կեանքը։ Բաց ի հաղուագիւտ հանճարէն, Տիւմայի կեանքը օրինակելի շատ կողմեր ունենալուն համար արժան համարեցի Ֆրանսերէն «Լ՚Ինթիւ» հանդէսէն թարգմանելով նուիրել զայն Հայ ուսանողաց ի տարբերութեան։

Մեր արդի ընկերութեան իբր օրինակ ծառայելիք մասերը սառբագծած եմ ընթերցողաց ուշադրութիւնն հրաւիրելու համար։

«Ց. Մ. Ա. Տիւմայի մահն ազգային սուգ մ՚է. երկիրը կը կորուսանէ իւր ամենամեծ գիտուններէն, իւր ամենապտղաբեր նկարագիրներէն մին. և Ֆրանսական տարբերաբանութեան փառքերէն մին կը մարի անոր մահուամբ, որ Լավուազիէի յաջորդը կոչուած էր իրաւամբ։

«Ժան—Պատիստ—Անտրէ (Յովհաննէս—Մկրտիչ—Անտրէ) Տիւմա ծնած է կար նահանգին մէջ այս դարուն սկիզբն 1800 յունիս 2/14 ին։

«Ալէ քաղաքը, յորում լոյս տեսաւ, այն ատեն միայն քանի մը հազար բնակիչ ունէր, բայց փոքրիկ քաղաքն ունէր վարժարան մը, ուր պատանին Տիւմա առաւ իւր առաջին ուսմունքն. բաց ասի, ամեն տեսակ բաներով հարուստ այդ փոքրիկ քաղաքն ամենայարմար միջավայր մ՚էր վաղահաս իմացականութեան մը յառաջդիմութեան օգնելու։ Մօտերը գտնուած հնութեան հետքերը շատ յարմար էին դպրոցականին մտքին մէջ գրգռելու անցելոյն ուսմանց ճաշակը։ Ճարտարարուեստական շահագործութիւններն, որոնցմով գաւառը լի է, հանքածուխ, կրաքար, երկաթահանք, նորա միջոցը ներկային վրայ յառել կուտային և նմա կը ներշնչէին գիտնալու և գիտութիւնը մշակելու գաղտնի փափաքը։ Վերջապէս այլազան մշակութեան մը հազար ու մէկ տեսարաններն՝ որք ամեն ամիս իրարու կը յաջորդէին իւր շուրջը, կը գրգռէին իւր միշտ արթուն ուշադրութիւնը։ Մանուկը գիտէր նայիլ, բնազդմամբ ունէր գիտողութեան գաղտնիքը, ուստի և մեծապէս կ՚օգտէր բնութեան և գիտութեան հետաքրքրական առարկայներէն։

«Զորեքտասանամեայ ապագայ տարբերաբանը արդէն հաստատուն դասական կրթութիւն մ՚առած էր, որուն վրայ կրցեր էր յաւելուլ իւր կողմանէ զանազան ծանօթութիւններ բնական գիտութեանց մէջ։ Գործունեայ, զօրեղ, լի աշխուժիւ՝ խուզարկութեան և արկածալից ճանապարհորդութիւններ կ՚երազէր, որոշեց նաւագն ըլլալ և սկսաւ պատրաստել իւր քննութիւններն, երբ 1814–15 ի սոսկալի դէպքերը ըրին նպաստեցին իւր ընտանիքն իրեն ընտրելու ասպարէզ մը որ նուազ զոհողութիւն պահանջէր։

«Տիւմա սկսաւ իւր այլերտութիւնն Ալէցի դեղագործի մը քով, բայց ընդհուպ կրօնական և քաղաքական բաժանմունք խռովեցին երկիրը, արիւնը հոսեց. երիտասարդը մեկնեցաւ իւր ծննդավայրէն՝ իւր ուսմունքը Ճինէվրայի մէջ շարունակելու համար։

«1817 ի դարնան առէն ըսաւ իւր ընտանեաց։ Հետիոտն մեկնեցաւ, պարկը կռնակն և երկաթէ ծայրով գաւաղանը ձ

նէն բարձր աստիճանները։

«Ճինէվրայի մէջ Տիւմա Տը Քանտոլի բուսաբանութեան, Բիգդէի բնագիտութեան և կասբար տը լա Ռիվի տարրաբանութեան դասերուն հետեւեցաւ։

«Բաց աստի, Լը Ռուայիէի դեղաբանին մէջ պատրաստողի պաշտօնն ստանձնեց։ Դեղագործութեան ուսանողք, որք ամառը կը հաւաքուէին բուսաբանական երկար և երթիչ պտոյտներ ընելու համար՝ տեսնելով որ իրենց ընկերն իւր ձեռաց տակ ունէր տարրաբանական գործանոց մը, խնդրեցին անկէ որ իրենց փորձառական տարրաբանութիւն դաս տայ։

«Երիտասարդ ուսանողն ընդունեց այդ խնդիրն և այսպէս առաջին քայլն առաւ ուսուցչութեան ասպարէզին մէջ։ Ստէպ, երբ Պ. Տիւմա մտերմական ակումբներու մէջ կը պատմէր իւր պատանեկութեան դէպքերը՝ սիրով կը յիշէր իւր առաջին աշխատութիւնքն Լը Ռուայիէ դեղարանին մէջ։ Գործանոցն, որ դեղաբանական աշխատութեանց համար լաւ կազմաւորեալ էր՝ փորձառական տարրաբանութեան ապացուցութեանց հարկաւոր գործիքներն չունէր։ Պ. Տիւմա գիտէր պակասին տեղը լցնել. լամբի խողովակներու լայն կողմը ժամացոյցի ապակիով փակելով՝ տարրաբանական փորձերու կը գործածէր. պղնձէ հին գրեթէ մը օդահան մեքենայի փոխեց և քանի մը ժամագործներու օգնութեամբ ճիշդ կշռող մը շինեց, որով կրցաւ իւր առաջին վերլուծութիւններն ընել։

«Այսպէս ինքն իրեն սովրելու և խուզարկութիւններ ընելու ճանրուն մէջ մտաւ, ուր իսկոյն նշանաւոր եղաւ առաջին գիւտով մը։ Զանազան ծծմբատներ վերլուծած ատեն Տիւմա տեսաւ որ այդ աղերուն մէջ պարունակուած ջուրն որոշ համաչափ բաղադրեալ էր։ Նոր իրողութիւն մը գտած ըլլալուն համար երջանիկ, կը վազէ դէպ իւր վարժապետն տը Լա Ռիվ և նմա կը ներկայէ դողդոջուն իւր ձեռագիրն, յորում ամփոփած էր իւր խուզարկութիւններն։ Տը Լա Ռիվ կը կարդայ կը քննէ. ուա՛զ, իրողութիւնն արդէն ծանօթ էր։ Այդ արդիւնքն արդէն ստացեր էր Պէրզէլիուս։

«Այսու ամենայնիւ տը Լա Ռիվ ոչ նուազ չնորհաւորեց իւր աշակերտն այնքան մեծ տարրաբանի մը հետ մի և նոյն գիւտն ըրած ըլլալուն համար. քաջալերեց զայն իւր աշխատութեանց մէջ և հրաւիրեց իսկ ճաշել իրեն հետ։ Այս կենսագրութեան հեղինակը նոյն ինքն Տիւմայի բերնէն լսած է պատմութիւնն այն ատենուան իւր տպաւորութեանց և այն ուրախութեան, զոր զգաց իրեն եղած պատիւն։ Սակայն դեղագործութեան խոնարհ աշակերտը չունէր վայելուչ զգեստ երթալ իւր վարժապետին հետ ճաշելու համար, պարտաւորեցաւ հատ մը վարձել ճինէվրացի դերձակէ մը։

«Տիւմա տասն և ութ տարեկան կ'ըլլար. դպրոցականին իմացականութիւնն հասունցած է աշխատութեամբ և փորձերով։ Ուսանողը վարժապետ պիտի ըլլայ։ Քուրթուա նոր գտեր էր մանիչը (իստ)։ Տիւմա առիթ ունեցած ըլլալով ուսնելու նորագիւտ տարրը՝ ցցուց այն պատրաստութիւններն որոցմով նոր տարրը կրնար օգտակար ըլլալ բաժշկութեան մէջ. ցցուց մանիչի ներկը, բոգասիօնի մանիչուտը, զուտ կամ մանիչաւոր։ ճինէվրացի վարպետ բժիշկ մը փորձեց և յանձնարարեց յիշեալ դեղերն, ծանօթացուց զանոնք և օգնեց տարածելու գործնականի մէջ։ Քիչ յետոյ ցուրիկ հրատարակեալ դերմաներէն լրագրի մը մէջ հրատարակուեցան և այսպէս առաջին անգամ Տիւմայի աշխատութիւններն երևցան գիտական մամլոյ մէջ։

Այդ ժամանակէն է որ Տարրաբանին համար կ'սկսի խուզարկութեանց կարգ մը, զոր կատարեց Տոքթոր Բրէվոսթի հետ։ Երկու աշխատակիցք ճինէվրայի Մոնիթորին մէջ հրատարակեցին արեան վերլուծութեան և նորա պարունակած մարմնիկներու վրայ նշանաւոր յիշատակարան մը, որ բոլոր գիտական աշխարհին ուշը գրաւեց։

«Պարոն տը Հումպոլդ որ այն ատեն գիտական շարժման գլուխն էր, ուզեց տեսնել զՏիւմա ի ճինէվրա ըրած ճանապարհորդութեան միջոցին և յանձնարարեց երիտասարդ ուսանողին երթալ լրացունել իւր ուսմունքը Փարիզի մէջ։ 1822ին Տիւմա հաստատուեցաւ ի Փարիզ, յոյժ մտերմութեամբ միացաւ իրեն հասակակից երեք երիտասարդներու հետ, որոց երեքն ալ բարձրագոյն աստիճաններու սահմանեալ էին. սոքա՝ Վիքթոր Օտուէն կենդանաբանը, Ադոլֆ Պրոնյար մեծ բուսաբանը և Հանրի Միլն Էտվար երեւելի բնապատումը, որ միայն կ'ապրի իւր ընկերներէն յետոյ։ Այդ ընտրեալ մարդոց բարեկամութիւնն անկեղծ և խորին եղաւ, և Տիւմա իւր կենաց ամենէն երջանիկ դէպքերէն մին կը համարէր զայն։ Իրեն ժամանակակից գիտուններու հետ տեսնուելու համար իւր ունեցած բոլոր իղձերը կատարուեցան Փարիզի մէջ։ Երբ իրեն յաջողեցաւ անձամբ կարդալ յիշատակարան մը գիտութեանց Ակադեմիային մէջ, Լարլաս նկատեց զինքն, գնաց առնա, հարցումներ ուղղեց իւր աշխատութեանց վրայ և ընդհուպ ընդունեց զինքն իւր ընտանեաց մէջ։ Պերթօլէի, Վոքլէնի, Կէյ—Լիւսսաքի, Թէնարի, Քիւվիէի, Ժօֆրուա Սէնթ—Իլերի, Արակօյի, Ամբէրի և Բուսոնի պէս մարդիկ էին երիտասարդ Տիւմայի նոր ծանօթանալիք անձինքն, որոցմէ ամենայաւ ընդունելութիւն գտաւ։

«Բազմարուեստեան վարժարանին մէջ թէնարի տարրաբանական դասերուն կրկնիչի տեղը պարապ մնացեր էր։ Արակօն զՏիւմա առաջարկեց այդ պաշտօնին և վարժարանին հոգաբարձութեան կողմանէ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ։ Ամբէրի յանձնարարութեամբ Տիւմա յաջորդեց Ռօպիքէի Աթէնէի տարրաբանութեան ամբիոնին, որ այն ատեն գրական և գիտական յոյժ հռչակեալ հաստատութիւն մ'էր։

Վարժապետ՝ Աթէնէի մէջ, Թէնարի տարրաբանութեան դասերուն պատրաստիչ, Բազմարուեստեան վարժարանին մէջ՝ Տիւմա ընդ հուպ ստացաւ մեծ յաջողակութիւն հրապարակաւ փորձեր ընելու և գործանոցի աշխատութեանց մէջ։

Անխոնջ եռանդով բորբոքեալ, 1824 ին իր երկու բարեկամաց Օտուէնի և Պրոնյարի հետ հիմնեց բնական գիտութեանց Տարեգիրքը և սկսաւ հաւաքել նիւթեր իւր Տարրաբանութիւն անուն մեծ գրքին համար, որուն առաջին հատորն հրատարակուեցաւ 1828 ին։

Տիւմայի աշխատութիւնն անդուլ էր, իւր գործունէութիւնն ետ չէր քաշուեր ոչ մի ճիգէ։

(Մնացեալը վաղը)

ԱՌ ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՊՈՍ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

Հոգեւոր Հովանաւոր Բեմն Զգեստներ

—

ՅԻՇԱՏԱԿ ԽՈՐԻՆ ՎՇՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ի ՄԱՀ ՀԱՐԱԶԱՏԻՆ ԻՒՐՈՑ

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ ԱՂԱ ՅՈՎՍԵՓՈՒ

—

ԱՐՅՑՈՒՆՔ ՔԵՐԹՈՂԻՆ

ԶՇԻՐՄԱՒ ՍԻՐԵԼԻՈՑՆ

Ծաղկեցաւ նչին. ծաղկեցուց սրտեր.
Ճըլվըլաց պլպուլն. երգ առին շրթներ.
Արթնցան վարդեր կոկոնի քունէն,
Զարթուցին խնծիլ մէջ հոգւոց ամէն։
Վա՜խ, իմ սիրելիս, լոկ դուն կամ թոռմած,
Լոկ քու քունդ անզարթ, շուրթնդ յաւէտ լռած.
Եւ իմ սիրտ՝ քեզ հետ՝ թաչնած խընդումէ,
Լոկ՝ զինչ բու մ'յաւերս՝ զքեզ կը ուշ
Երբ սիրելիներ՝ գարնան պէս ծաղկոտ,
Ու ծաղկի նման՝ խնկոտ ծիծաղկոտ,
Սիրտ սրտի խառնած, թեւ թեւի հիւսած՝
Այց տան խորոտիկ, խատուտիկ ծաղկանց,
Ես սիրելազո՛ւրկ ու թեւակոտո՛ր,
Ո՞ւմ հետ, ո՞ւր մանգամ, եղբա՛յր սրտատոր.
Սեւ՝ զինչ սուգ՝ ստուերս ինձ առած ընկեր,
Գնամ լալհառաչ ամայի վայրեր։
Թէ ցամքին աչքերս թափելէ լալիք,
Դուք, ծո՛վք, ինձ փոխ տուք ձեր աղի ալիք.
Թէ հատնի ինչիկս սիրելւոյս ողբէն,
Հողմունք, ի հառաչ տուք ինձ ձեր չնչէն.
Պի՛ թակարդե՞ն մեզ հաղբք նենգժոտ դաւոյն,
Թէ պ'ընծայես մեզ դեռ չատ նոր օրեր,
Ողբալո՞ւ համար մեր սիրելիներ.
Տէ՛ր, յոյժ դառն է մեզ կենաց այդ բաժակ.
Լաւ է մեռնիլ քան քամել ց'յատակ։

ԱՐՄԷՆ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ

— ս —

Ա-ԵՏՈՒՆԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.—1804ին Լոնտոնի մէջ «Աւետարանական ընկերութիւն» անուամբ ընկերութիւն մը հիմնուեցաւ, որոյ նպատակն էր Սուրբ Գիրքն ամեն լեզուներու թարգմանել և ամեն ազգաց մէջ տարածել։ Այդ ընկերութիւն մեծ համակրութիւն գտաւ անգլիական ազգին մէջ, և հետզհետէ մեծամեծ օգնութիւններ ըստացաւ նոյն նպատակին ծառայող բազմաթիւ ընկերութիւններէ, և այսօր ահագին գումարներ կը ծախսէ իւր գործին համար։ Այսպէս, նախորդ տարին (1882–1883) այդ ընկերութիւնն իւր տպած գրքերէն 2,964.636 օրինակ ցրուեր է, որոց 791,735ն՝ Աստուածաշունչ, 1 միլիոն 141.267ը՝ Նոր Կտակարան և 1,131,634ը՝ Մ. Գրքին զատ զատ մասերը։ Գործի ձեռնարկելէն մինչև այսօր 97 միլիոն օրինակ ծաւալած է, որոց 47 միլիոնը ցըրուած է անգլիերէն խօսող ազգաց մէջ, 12 միլիոնը՝ Գերմանացւոց մէջ, 9 միլիոնը՝ Ֆրանսացւոց մէջ և գրեթէ 28 միլիոնը միայն մնացեալ բոլոր ազգաց մէջ։ Եթէ այդ 97 միլիոնի վրայ աւելցնենք այն 60 միլիոն Մ. Գրքերը, զորս միւս Աւետարանական ընկերութիւնք տարածած են, այդ 150 միլիոնը դարձեալ չնչին գումար մ'է երկրագնտիս մարդկային սեռի բազմութեան հետ բաղդատմամբ։

Ո-ՐՈՆԱԿՈՎ ԴԻՄԱՐ. — Ամերիկեան թերթ մը մանրամասնօրէն կը պատմէ մենամարտ մը, որ վերջին օրերս տեղի ունեցած է Նիւ–Եօրքի շրջակայները. մենամարտ, յորում երկու հակառակորդք ուժանակ գործածած են։

Պրոուն տեղական և Միլ երկրաչափն անտառ մը գնացին, երկուքն ալ ուժանակով լի փամփուշտներու հաւասար քանակութիւն մ'ունենալով իրենց հետ։

Ցիսուն ոտք ընդարձակութեամբ շրջանակ մը գծուեցաւ անտառին մեկ կողմն, և վկայից մէկ նշանին վրայ, որը մենամարտողներէն բաւական հեռի՝ ծառերու վրայ եւած էին, երկու հակառակորդք ըստ կրսան յառաջանալ ուժանակի սոսկալի փամփուշտներ արձակելով։ Երրորդ փամփշտին արձակման միջոցին՝ ահարկու պայթում մը լսուեցաւ և գետինը մինչև կէս մոռն տարածութեամբ երերաց. ձոռն Միլ, որ գնտակի հարուածն ընդունած էր, փոշիացած գտնուեցաւ. ծնօտին ոսկորին մէկ կտորն և կոշիկներէն միոյն ներբանը միայն մնացած էին խեղճ երկրաչափին։

Աւասիկ մենամարտի նորանշան եղանակ մը, որոյ սկզբնաւորութիւնն անշուշտ Ամերիկայէն միայն կրնար գալ։

Մելբուռնէ Լ գոլ. — Փարիզի պատժական տեսանը վերջին օրերս Պ. Եունէս Գլէման անուն թունաւորի սեղանաւոր մը դատեց, որ Փարիզի Բրէնթան վաճառատունէն այլ և այլ նիւթեր գողցած էր։ Մարտ 11ին, Պ. Գլէման՝ Բրէնթան վաճառատունը կը մտնէր և գաղտուկ մը գրպանը կը սահեցնէր 2 խոզանակ, 7 սանտր, 1 տուփ, 1 լուցկիաման, 1 փողպատ, 1 օձիք և 2 քօղակ, ընդամենը 49.35 ֆր. արժէքով։ Վաճառատան մարդոցմէ մին զայս տեսնելով, անմիջապէս ձերբակալել տուաւ սեղանաւորն, որ պատասխանեց թէ խելքը գլուխը չէր այդ գողութիւնը գործած միջոցին։ Իւր ձերբակալութենէն յետոյ, ոչ միայն Բրէնթան վաճառատան ՇՇասներն հատոյց, այլ և այդ հաստատութեան պաշտօնէից հանգստեան արկղին ալ 1,000 ֆրանքի գումար մը նուիրեց։ Սակայն և այնպէս, վեց օր բանտարկութեան և 500 ֆր. տուգանք վճարելու դատապարտուեցաւ։

Թերեւս սա անհաւատալի թուի ընթերցողաց. միլիոնատէր և . . . գող։ Եւ սակայն իրողութիւնը ճշմարիտ է, թէ և ոմանք կ'ուզեն հաստատել թէ Պ. Գլէման ախտաբանական հիւանդութիւն մ'ուներ, որ միշտ գողութիւն ընել կը թելադրէր իրեն։

Հեռագրական տեղեկագրութիւն.—Յոյժ հետաքրքրաշարժ դատ մը կը տեսնուի այս օրերս Անգլիոյ մէջ։

Լուր հաղորդող մեծ գործակալութիւն մը կ'ամբաստանէ հեռագրական ընկերութիւն մը թէ, Թել–էլ–Քէպիրի յաղթութիւնը ծանուցանող հեռագրի մը հաղորդումը ուշացուցած է, և թէ այս հեռագրին մեկ համառօտութիւնը հակառակորդ գործակալութեան մը տուած է։

Բազմաթիւ վկայներ և հեռագրատան պաշտօնեայներէն չատեր եգիպտոսէն Անգլիա գնացած են՝ իրենց վկայութիւնը տալու համար։

Դատավարութիւններէն կը թուի թէ յիշեալ գործակալութեան թղթակիցը ներկայ կը գտնուէր Թել–էլ–Քէպիրի ճակատամարտին, յառաջապահ զօրաց քով։ Երբ Անգլիացիք յաղթող հանդիսացեր են, փութով ֆասասէն վազեր է ուր երկրորդ լրաբեր մ'անոր կ'սպասէր։ Այս վերջինն հեռագիտակի մը միջոցաւ տեսնելով որ իւր հակառակորդը կը մօտենար, իսկոյն հեռագրատունը գնացեր է և ահա քանի մը վայրկեան յետոյ, հազար բառէ բաղկացեալ հեռագիր մը Լոնտրա կը հասնէր։

Այս հեռագիրն է որ հակառակորդ գործակալութիւն մը արտասանած է, և ասոր համար 250,000 ֆրանքի հատուցում մը կը պահանջուի իրմէ։

Մորմոնները.—Մորմոն կանանց մէջ և ոչ մեկ ֆրանսուհի կը գտնուի, կ'ըսէ Փարիզի թերթ մը։ Ամերիկացի կիներէն զատ, կան նաեւ Անգլուհիներ, Գերմանուհիներ, Հելվետուհիներ, և նոյն իսկ քանի մը Ռուս, Իտալացի, Սպանիացի և Աւստրիացի Մորմոն կիներ. բայց ոչ մեկ ֆրանսուհի հաւանած է ուրիշ կանանց հետ ի միասին գրաւել բազմակին ամուսնոյ մը սիրտը։

Կը ծանուցուի թէ ի մօտոյ փարիզ պիտի գան Մորմոն միսիոնարներ, որք այժմ Գերմանիա կը պըտտին, երկու սեռէ, բայց մանաւանդ գեղեցիկ սեռէն համախոհներ գտնելու համար։

Մուսիկ և դերձակ.—Աւասիկ առասպել մը, որ Բեռլսպուրկի կայսերական մատենադարանին մէջ գտնուած է, և որ ցոյց կուտայ Մուժիկին՝ ռուս գիւղացւոյն՝ սէրը պարգեւի համար, սէր մը, որ բընածին լինել կը թուի, ինչպէս առասպելն ալ կ'ապացուցանէ։

«Օր մը, Հայր Աստուածն և Որդի Աստուածը կը պտտէին Ռուսիոյ անապատներուն մէջ, երկար բարակ խօսելով լաւատեսութեան վրայ։ Որդին, ինչպէս պարտի ընել խոնարհ զաւակ մը, գլխիկոր ունկն կը դնէր Յաւիտենական հօր, որ կը պարծէր իւր գործին վրայ. և սակայն ի տես այս թափուր և անհուն անապատաց, որք իւր առջև կը պարզէին իրենց դժնեայ միօրինակութիւնը, չէր կարող հաւատալ թէ աշխարհիս մէջ ամեն բան լաւ է։ Ուստի խոնարհաբար Յաւիտենական հօր դիտել տուաւ այս անմարդաբնակ անապատաց դատարկութիւնն։ Այս վերջինը նախ յօնքերը պռստեց այս դիտողութեան վրայ, բայց իսկոյն ադոր ճշդութիւնն հասկցաւ և իւր մտացութիւնը դարմանելու համար, ոտքն երկու անգամ գետինը զարկաւ։ Երկիրը սարսեցաւ, և բացուեցաւ ճարճատմամբ մը, որ աստուածներէն զատ ուրիշ ամեն ոք պիտի սարսափեցնէր։ Այն ատեն երկու մուժիկ, այր և կին, հողէն դուրս ելան բոլորովին հագուած. «Ճեցարուք և բազմացարուք, ըսաւ անոնց Յաւիտենական հայրն. այս ամբողջ երկիրը ձեզ կը թողում։»

«Բայց մուժիկն, առանց չփոթելու, գտակը գլխէն հանելով, ըսաւ փաղաքչական ձայնիւ. «—Բ՞ա՞ն ն՞ա՞ (մի՛ մոռնաք պարգեւը)։»

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅԻ ՊԱՆԳԱՆ

Կը ծանուցուի այն անձանց, որ Համպո րկի վիճակահանութեան 24819 եւ 25082 թիւերը իմ գրասենեակս գնած են, թէ 2000ական մարք չտած լինելով, կրնան գրասենեակս գալ՝ այդ գումարն ստանալու համար։

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՕ

Ղալաթիա, Քոմիսիոն խան թիւ 18

Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

—

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ԳԷՄ 3 ԴՈՀԿԻՆ

Վարժարանաց եւ շատ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Գրասենեակն, Կալաթա, կէօչէ-Օղլու խան, թ. 12։

Այս գոստագրքին վաճառումէն գոյացած շահու մի մասն Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց յատկացեալ է։

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընտա մէվճուտ վէ միւթէրաքիմ օլան սէքիզ նէվ ապա վէ չուգա վէ պէզ գէրընթլարընը իշպու թարիխտէն իմթիազէն հէր չարշէնպիհ կիւնի սաաթ տէօրտտէն ալթընա գատար անպարը մէղքիւրտէ մուզայէտէ օլունճաղընտան, իշխիրասընա թայիպ օլանլարըն զիքր օլունան կիւնլէրտէ անպարը մէղքիւրէ կէլմէլէրի։

30 Նիսան 1300 2

—

ԻԼԱՆ

Իմէրա վէ զապթանըն մուայէնէթընտան պէտէլէն իսթիֆա օլունմադ իւզրէ, էվվէլճէ պէտէլի հիսապ իմտիրիլիւպ, տէֆթէրի մահսուսընա գայտ իմտիրիլմիշ օլան տօքսան եէտի, տօքսան սէքիզ վէ տօքսան տօգուզ սէնէսի մուայէնաթ փուսուլալարընը գայտարը իլէ թաթպիգէ լիւզում կէօրիւնտիւկինտէն, իշպու պին եիւզ սէնէսի շէհրի մայիսի նիհայէթինէ գատար մադամ սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսի իքինճի շիւպէսի թայինաթ գըսմընա իրայէ օլունարագ օլ վէճհ իլէ գայտ իլէ իմտիրիլուպ իշարէթ մահսուսէսինին վազ իմտիրիլմէսի վէ իշարէթի մահսուսէ վազ օլունմայան ալայինաթ փուսուլալարընը պէտէլմէսը վիրիլմէյէճէկի իլան օլունուր։

30 Նիսան 1300 2

—

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ և իմհանիյէ իտարէսի իշուն ենպէշ պին քիլէ ճէտիտ եումուշագ շըմէնտֆէր իլէ մէվրուտ Բումէլի պուղտայը միւպայա օլունճաղընտան վէ մայիսի բումինին իւշիւնճի փէնշշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլուպ պէշինճի ճիւմա իրմէսի կիւնիւ տախի թէքարիւր իտէն ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ իտիլէճէկինտէն իմայա թալիպ օլանլարը մագամը սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսի էքինճի շիւպէսի թայինաթ գըսմընա իրայէ օլունարագ օլ վէճհ իլէ գայտ իլէ իմտիրիլուպ իշարէթ մահսուսէսինին վազ իմտիրիլմէսի վէ իշարէթի մահսուսէ վազ օլունմայան իմայինաթ փուսուլալարընը պէտէլմէսը վիրիլմէյէճէկի իլան օլունուր։

30 Նիսան 1300 2

—

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ և իմհանիյէ իտարէսի իշուն ենպէշ պին քիլէ ճէտիտ եումուշագ շըմէնտֆէր իլէ մէվրուտ Բումէլի պուղտայը միւպայա օլունճաղընտան վէ մայիսի բումինին եէտինճի բաղար իրմէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն վէ սէքիզինճի սալը կիւնիւ տախի թէքարիւր իտէն ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունճաղընտան իմայա թալիպ օլանլարը լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

30 Նիսան 1300 3

—

ԻԼԱՆ

Թահնիյէ իտարէսի իշուն միւպայա օլունճաղը իլան գիլընմագտա օլան օն պէշ պին քիլէյի ճէտիտ շըմէնտֆէր իլէ մէվրուտ եումուշագ Բումէլի պուղտայընը պէհէր քիլէսի 59 լիպրա կէլմէք վէ պէր լիպրայա գատար նոգսան եանը 58 լիպրա կէլուր իսէ պուղտայ իլէ 59 լիպրայա տօլտուրըլմագ վէ 58 լիպրատան աշաղը կէլուր իսէ գապուլ իտիլմէմէք շարթը վէ շէրայիթի սայրէսի իլէ պէհէր քիլէյի ճէտիտի 63 ղուրուշ 30 փարայա օլարագ թալիպի հօհտէսինտէ օլուպ իշպու մայիսի բումինին իւշիւնճի փէնշշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, վէ պէշինճի ճումա իրմէսի կիւնի տախի թէքարիւր իտէն ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ իտիլէճէյինտէն իմայա թալիպ օլանլարը լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

1 մայիս 1300 3

—

Ս. ԲԱՓԷ ԷՆԷ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյէտ և Բոլնէ դէջ-կանոնաւորպես բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տան եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղղի և արագ ուղեւորութիւն

Տրապզոն, Պաթում եւ Բոգի պիտի երթայ Լ. Մեօղ շոգենաւն, որ մայիս 7ին Մարսիլիայէն եւ մայիս 14ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ. Մինդրէլ։

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՒՈՒԹ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՃ

Ընդ դէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսոյէ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալլանս	2,000	Լէքանդրա	4,500
Ամիէլ	3,000	Մ-ուրէկ	4,300
Արէս	1,300	Մարսոպին	2,500
Գասանս	3,500	Մէլզ	2,000
Պորտիս	2,200	Նէրս	2,000
Պլանվ	2,000	Օրէնլզ	5,000
Դէյրզ	2 600	Օրլանդս	3,000
Գուլֆս	2,500	Օրտրանդ	4,500
Գասֆ	2,100	Օրտս	2,000
Գարտ	2,000	Բուլֆէթ	1,200
Գոմս	2,700	Բուլերմ	3,200
Տէրս	2,500	Բասրէր	1,700
Տոմնս	1,800	Բէրտ	2,800
Տրաս	2,600	Բիուլդս	4,400
Էրտս	2,600	Բիուլտս	3,200
Փալմն	800	Ֆուլլ	3,000
Ֆէրս	1,700	Ռոմանս	5,500
Ֆլամինգ	1,600	Ռոմէս	3,500
Կուլէյս	5,500	Սալիրնս	4 000
Կիրտաս	2,200	Սրֆթ	2,000
Կոզ	1,800	Սէլվէյ	2,000
Կրոնս	2,200	Սորինտս	4,300
Հանկս		Թոմաս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուէլզ	3,000
Հիտալկ	3,000	Թէյնէր	1,300
Հիմտրէրտ	1,200	Թոմլինս	2,800
Ճոնս	2,300	Քոնտրս	3,600
Քէլս	2,000	Եէրտս	3,600
Քոզս	2,200	Զէրտս	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Քոզս շոգենաւն, նաւապետ Նէյլ, Անգլիայէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով, եւ իւր բեռը պարպելէ յետոյ Օրէսա պիտի ուղեւորի։

Թոլտս շոգենաւը, նաւ. Մոնրս, մայիս 17ին Անգլիայէն մեկնելով Պոլիս եւ Օրէսա պիտի երթայ։

Ուղեւորներս համար ամեն դիւրութիւն կ'ընդայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միւսէթ խան
Ղալաթիա։

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՃ

Որ ամիսը տանի մանրամասն կը բռնի Լիվերբուլ և Մէյնէրլանդի դէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մարիա	3,000
Ադրիա	3,000	Մորավիա	2,500
Ալիքէյ	3,000	Նոմի	2,300
Պարնիա	4,600	Բալտիա	5,000
Պարվիլա	3,800	Բարիա	3,200
Պոլարիս	2,500	Բալտիա	3,000
Պիլգրիմ Ֆոտրս	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիրիա	4,600
Քարթաղոնիա	4,700	Սարկոնա	3,000
Շերպոսկի	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմբրա	2,500	Սիրան	3,000
Կոլլիա	4,000	Թարիա	3,000
Քիրոզ	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարմոն	3,000		

Սաորագրեալս արտօնութիւն ունի ճանբորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
Ղալաթիա։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՃ

Ուր կանոնաւորպես կը բռնի Լիվերբուլ և Աբերտիլէյ դէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալիէրէան	2,500	Ֆոլվինան	3,700
Ալ Ղոսան	2,500	Ֆլամինան	3,700
Անգլոպոլիան	2,500	Ֆլորինան	3 700
Ամերիան	2,500	Իսլէրիան	5,500
Արաբիան	3,700	Իլլէրիան	4,500
Պավորիան	6,000	Իսպրիան	5,500
Պոլիորիան	6,000	Լիսպրիան	2,200
Քոմրիան	800	Լիկոսրիան	2,500
Սայրենիան	2,000	Լիսոսան	800
Տորոս	700	Օքսրոս	700
Էմիրեան	3,700	Բերսիան	3,800
Ֆոսֆան	3,700	Վալենսիան	6,800
Ֆալերնիան	3,700	Վիրենիան	6,800

Լիսպրան շոգենաւը, նաւապետ Ֆլեմինկ, ընդհանուր վաճառքով ասա հասաւ։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ուղեւորներս համար ամեն դիւրութիւն կ'ընդայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւաստիաց, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ.

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք.
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման եւ ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ Ուիդոլ եւ ընկ.

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէյնէրլանդի դէջ-բանող շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբոս	4,200	Ոլէրիս	3,000
Ֆորս	4,000	Նէրէրիս	3,000
Օսմանլի	4,000	Բիրա	3,000
Սիսոստրիս	3,250	Դրանդիտ	1,700
Թեպէ	3,250	Լոդիս	800
Մակդալա	3,250	Օլինթա	800
Մարէոմիս	3,250	Սիսիլ	700

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճանբորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէյտանլըգ փողոց, Պոլիս
Ցնօրէնութիւն, Լիվերբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվերբուլ
Գործակալներնիս

Ալէքսանդրիա Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Ալժէ Է. տը Լաքրուա
Պերուիթ Լէվի, Ֆրանք եւ Ընկ.
Կ. Պոլիս Ճ. Վ. Ուիթոլ եւ Ընկ.
Դարդանել Է. Կրէյ
Ճիպրալթար Սմիթ, Իմոսի եւ Ընկ.
Մալթա Սմիթ եւ Ընկ.
Զմիւռնիա Ռ. Ուիթոլ եւ Ընկ.
Շիրա Ն. Ռ. Բէղրոբուլոյ

ՔՈՒԻՆ
Ատլանտեան ընկերութիւն հրդեհի դէմ

Գիներու եւ այլ տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ

Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.
Կ. Պոլիս, Մէյտանլըգ փողոց
կամ Ղալաթիա, Ատա խան թիւ 9։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԴ

Նշանաւոր աղդայնոց եւ օտարազգի երեւելեաց։ Կեդրոնատեղին է Վ. Հիսարլեանի դրատունն, Ուզուն-Զարշիի գլուխ, թիւ 105։

ԲԱՐԱՅԱՆԻ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէյնէրլանդի և Օրէսոյի դէջ-կանոնաւորպես բանող

ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՃ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ա. յա Սոֆիա	3,000	Ալլան
Աբրատ	2,500	Ռոմբրա
Աբրատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լատանիա	2,500	Ուիլքս
Մասկոտանիա	3,500	Մարշ
Բոսֆորիա	2,300	Ֆոթրբրիլ

Մասկոտանիա շոգենաւը մայիս 14ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի։

Այս շոգենաւք կին խմբագներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակատ

ՏՈՒԲԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ իւր յաճախորդաց ամեն կերպով դիւրութիւն ընծայելու համար այս անգամ իւր հիւանդ ընդունելու տեղը փոխադրած է Ղալաթիա, Քօմիսիօն խանի դրան դիմացը, խավեար խանի դրան կից թիւ 13 տունը, ուր ամեն օր պիտի գտնուի, կիրակի օրերն չալ առաւօտեն մինչեւ երեկոյ։ Դաղղիական, միջանցքաբորբոքման եւ ամեն կարգի ծննդական գործարանաց վերաբերեալ ախտեր դարմանելու՝ որք են իւր մասնագիտութիւնն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 2 մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, դր.	110,15 առ Անգլ. լիր.
Փարիզ 3 » Ֆր.	22,85 առ Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. Քոնս. գոցուեցաւ	9,27
բացուեցաւ	9,27
կէս օրին	9 27
Եգիպտ. միացեալ բաց. սակէ	72,88
Բումէլիի երկաթուղի	45,80
	Անգլ. լիր
Սոսիէթէ ժէնէրալ	4,10
» Օթոման	3,30
Կ. Պոլսոյ Պանքան	6,25
Քրէտի ժէնէրալ 6% Օսմ. լիր	7,20
Փոխ. 1863 (Մուլ-) 6% Ֆր.	60,
» 1865 » 6%	55,
» 1869 (Ռինար) 6%	48,
» 1872 (Պոն տիւ Թրէզոր)	17,25
» 1873 (Ռինար) 6%	43,
Լուրիում	130
Թրամուայ Օսմ. լիր	300
Թղթադրամ »	1700
Հէվալէսիզ	15
Ռէյոր	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ

Անգղիական ոսկի	110 3
Գաղղիական »	87 35
Բոլ	90 6
Ֆրիմից	51 10
Գառապօն թուղթ (գաբիք)	8 92
» արծաթ (նոր)	89 20
Մէքմիտիէի տարբերութիւն	108 4
Վենցոց	102 38
Հինդոց	102 20
Դէճաթք	100 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 13 մայիս.

Անգղ. Քոնս.	101 15/16
Օսմ. »	8 3/4
Փոխ. 1865	10 7/8
» 1869	9 3/4
» 1871	68 3/4
» 1872	17
» 1873	8 3/4
» 1877	81 3/4
Պանք Օթոման	16 1/2
Ռուս. փոխ. 73ի	93 3/8
Եգիպտ. միացեալ	65 5/8
» արտաքուստ	91
Տայրա Սանիէ	64 7/8
Փոխ. Ռուշիլա	91
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	25 37½
Փարիզ 13 մայիս.	
Գաղղ. Քոնս. 3 0/0	79,07 1/2
» » 4 1/2 0/0	108·07 1/2
Օսմ. Քոնս.	8,32 1/2
Փոխ. 1865 Ֆր.	54
» 1869	
» 1873	43,
Օսմ. Երկաթուղի	45,
Պանք Օթոման (գ. կ.)	664,37 1/2
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	57875
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0 (1877)	97 1/2
» » Արեւելեան	
Իտալ. Քոնս.	96,95
Եգիպտ. միացեալ	331,25
Փոխանակագիր Լոնտրայի վրայ	25,18
Վիէննա 13 մայիս.	
Փոխ. Լոնտրայի վրայ	121,85
Բումէլիի երկաթուղի	22,

ԿԷՍ ՕՐ 4,48

Ֆրանսայէ և օտար էրկիրներու ամեն հոտավաճառաց և վարսայարդարաց քով

La VELOUTINE

Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CHles FAY, Parfumeur
PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

ԿԻՐԿԻՆ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCNATILE
Insuranee company

ՆՈՐԹ-Հ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ
Լոնդրայի և Էդինբուրգի ապահովութեան ընկերութիւն

Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ »		2,300,000
Վճարեալ դրամագլուխ	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահակութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահակութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	1,136,865	
Կեանց ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյն	551,307	
		1,738,172

NORTHERN
Assurance company

ՆՕՐԹ ՀԸՐՆ
Լոնդրայի և Էդինբուրգի ապահովութեան ընկերութիւն

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահակութեանց դէմ	778,889	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,670,519	
		2,749,408
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	460,126	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	245,161	
		705,287

Սաորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բրնդունելու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ի՞նչպէս Իզմիր, Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքներու, գիւղերն եւ ջաւառներու։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՑՄ
Մովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սաորագրեալս, շոգենաւերու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Թարգման Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ